

การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

มนัส รงทอง^{1*} และ นันทิตา โหวดมงคล¹

¹ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*manusrongthong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอการพัฒนาและกลไกการดำเนินงานการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2) นำเสนอผลลัพธ์การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยสรุปประเด็นความสำเร็จ คือ “การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL” เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตลอดโครงการ พบว่า 1) การพัฒนาและกลไกการดำเนินงานการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เกิดจากคณะทำงานสามารถขับเคลื่อนโครงการได้ตามตัวชี้วัดที่กำหนดโดยคณะทำงานที่เกิดขึ้นจริงมีจำนวน 32 คน คณะทำงานทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยวิธีการสมัครใจ มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการได้ คณะทำงานที่เป็นผู้สูงอายุที่เข้ามาเป็นคณะทำงานด้วยความตั้งใจอยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่ยังมีขาดทักษะและความรู้ในบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน 2) ผลลัพธ์จากการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้สูงอายุได้เดินทางเข้ามาที่โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวงเป็นประจำ มีการใช้พื้นที่นี้ในการทำกิจกรรมต่างๆในการพบปะพูดคุยเป็นพื้นที่ในการปรึกษาหารือกิจกรรมกลุ่มและเป็นพื้นที่นัดพบเพื่อพูดคุยพักผ่อนหย่อนใจของผู้สูงอายุ โดยสถานที่ ที่จัดเป็นห้องเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุนี้ มีขนาดกำลังเหมาะสมเป็นห้องเรียน ปรับอากาศ มีอุปกรณ์ ที่ใช้ในการเรียนรู้มีโต๊ะเก้าอี้มีเวทีในการแสดงออกพูดคุยหรือจัดประชุมกลุ่มย่อยได้ ดังนั้นสถานที่แห่งนี้จึงเป็นเหมือนพื้นที่แห่งใหม่ ที่ให้ผู้สูงอายุออกจากบ้าน เข้าสู่สังคม การเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ

The development of Self-esteem in the Elderly using SUKHON MODEL
of Elderly Club of Bang Luang Subdistrict Municipality, Bang Len District,
Nakhon Pathom Province

Manus Rongthong^{1*} and Nantida Vodmongkol¹

¹ Program of Occupational Health and Safety, Faculty of Science and Technology,
Nakhon Pathom Rajabhat University
*manusrongthong@gmail.com

Abstract

This article aims to 1) present the development of a mechanism for the development of self-esteem the elderly with SUKHON MODEL of the Elderly Club of Bang Luang Subdistrict Municipality, Bang Len District, Nakhon Pathom Province. 2) present the results of self-esteem development the elderly with SUKHON MODEL of the Elderly Club of Bang Luang Subdistrict Municipality, Bang Len District, Nakhon Pathom Province. In conclusion of the success throughout the project on " Self-Esteem of the Elderly with SUKHON MODEL", the findings are 1) the development and operation mechanism of the Elderly Club of Bang Luang Subdistrict Municipality, Bang Luang Subdistrict, Bang Len District, Nakhon Pathom Province, on this project was driven by a working group of 32 people. All working group members were the voluntary elderly who joined with the intention to participate in the activity, with a lack of skills and knowledge in the roles and duties of the working group. 2) The good result of this activity is that more elderly regularly visit to the school for the elderly in Bang Luang Subdistrict Municipality. The area has become a space for various activities; people can meet up and discuss, join group activities, or to relax themselves among friends of their age. The provided room is of a suitable size with air-conditioning and can be applied as a classroom, with learning equipment, tables and chairs, and a stage for performance or any small group meetings. So this place is like a new area for the elderly to go out and join with other people in the society to learn and exchange among other members in the group.

Keywords: Self-Esteem Elderly Elderly Club

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 10,014,699 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด ประมาณการว่าใน ปีพ.ศ. 2568 จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นประมาณ 14.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20 [2] และสังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ทำให้พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม [1]

สถิติจากสำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม [3] มีรายงานว่าเทศบาลตำบลบางหลวงซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 5 หมู่บ้านโดยมีประชากรทั้งสิ้น 2,158 คน และจากทะเบียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวงปี 2563 ทั้งหมด 449 คน (คิดเป็นร้อยละ 20.8) ของประชากรทั้งหมด โดยได้ศึกษาโครงสร้างประชากรของผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างรวดเร็ว และจากข้อมูลการสำรวจ สภาวะสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบางหลวง สามารถแบ่งผู้สูงอายุตามมิติต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1) ด้านมิติสุขภาพ แยกเป็น (1) ความดันโลหิต 198 คน (2) โรคประจำตัวเรื้อรัง 110 คน (3) เสี่ยงต่อโรคซึมเศร้า 2 คน (4) โรคเบาหวาน 23 คน (5) CVD หัวใจและหลอดเลือด 38 คน 2) ด้านมิติสังคม (1) ผู้สูงอายุที่สามารถดูแลตนเองได้ โดยไม่พึ่งผู้อื่น กลุ่มติดสังคม และสามารถร่วมกิจกรรมชุมชนได้ 196 คน (2) ผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นบ้าง ในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (กลุ่มติดบ้าน) 5 คน (3) ผู้สูงอายุ ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นทั้งหมด (กลุ่มติดเตียง) 4 คน และยังมีปราชญ์ชุมชนจำนวน 16 คน โดยมีความชำนาญ ดนตรีไทย 1 คน ดนตรีจีน 1 คน ดีเหล็ก 1 คน ตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยจักรโบราณ 4 คน ทำอาหารโบราณพื้นบ้าน 2 คน ชั้ร้อง 1 คน ฟ้อนรำ 1 คน งานฝีมือ 5 คน 3) มิติเศรษฐกิจ (1) ผู้สูงอายุยากจน 47 คน (2) ผู้สูงอายุไม่มีอาชีพและไม่มีรายได้ 180 คน (3) ผู้สูงอายุไม่มีการออม

ข้อมูลของเทศบาลตำบลบางหลวงตั้งแต่ปี 2553-2562 [4] ศึกษาจากจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม และงานประเพณีต่างๆของชุมชน มีเพียง 5 คนถึง 20 คน เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุที่สามารถร่วมกิจกรรมได้ 196 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.5% - 20.8%) โดยสาเหตุของปัญหาผู้สูงอายุไม่เห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมจุดเริ่มต้นมาจากการไม่เห็นคุณค่าในตนเองเกิดจาก 1) สาเหตุด้านพฤติกรรมของผู้สูงอายุ บางครั้งขาดความรู้ที่ถูกต้อง ในการดูแลตนเอง รวมทั้งปัญหาในด้านสุขภาพกายที่แตกต่างกัน ขาดการออกกำลังกาย 2) พฤติกรรมของคนในครอบครัวที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ถูกหลานไปทำงานที่อื่น ทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังโดดเดี่ยว มีปัญหาหนี้สินทำให้เกิดปัญหาครอบครัวเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน เกิดความรุนแรง 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมเกิดจาก การสูญเสียบทบาทหน้าที่ทางสังคม ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ขาดการยอมรับและความเชื่อถือด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้สูงอายุไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ขาดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการมีส่วนร่วมในการทำงานของคนในชุมชน 4) มีกลไกที่เกี่ยวข้องที่เป็นสาเหตุให้ผู้สูงอายุไม่เห็นคุณค่าในตนเองเช่น เวลาทำกิจกรรมขาดข้อตกลงร่วมกัน ขาดการสื่อสารจาก อปท. ไม่มีเครือข่ายเด็กและเยาวชน และประชาชนทุกช่วงวัยที่มีบทบาทในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ

จากข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม รวมถึงกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งแกนนำผู้สูงอายุ เครือข่ายเด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มวัย หน่วยงานภาคีเครือข่ายองค์กรภาครัฐและท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานผู้สูงอายุในชุมชน โดยขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุได้เห็นคุณค่าในตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

2.1 เพื่อนำเสนอการพัฒนาและกลไกการดำเนินการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2.2 เพื่อนำเสนอผลลัพธ์การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

3. เนื้อเรื่อง

3.1 สภาพปัญหา

ตำบลบางหลวงแต่เดิมมีลักษณะชุมชนเป็นชุมชนตลาดตั้งอยู่ริมน้ำ เกิดจากการรวมกลุ่มของคนจีนที่อพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณริมแม่น้ำนครชัยศรีและพัฒนาจนกลายเป็นชุมชน มักใช้เรือเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง และด้วยการพัฒนาของยุคสมัยส่งผลให้ชุมชนตลาด ต่อมาพื้นที่บางหลวงเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีการปรับตัว แต่ชุมชนสามารถรักษาเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตริมแม่น้ำไว้ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลามีสาเหตุสำคัญจากการพัฒนาระบบการสัญจร โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบสัญจรทางน้ำที่มีการให้บริการเรือเมล์โดยสารและสร้างท่าเรือเมล์โดยสารภายในชุมชน จึงมีผู้คนเข้าออกชุมชนและย้ายเข้ามาสร้างบ้านเรือนเป็นจำนวนมาก ทำให้ขอบเขตของชุมชนมีขนาดกว้างขึ้น และจำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อการค้าขายภายในชุมชนที่เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น ประกอบกับเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบสัญจรทางบกโดยการตัดถนนผ่านหน้าชุมชนความสะดวกสบายในการสัญจรทางบกจึงเข้ามาแทนที่การสัญจรทางน้ำ ดังนั้นท่าเรือเมล์โดยสารภายในชุมชนต้องยกเลิกการให้บริการ ส่งผลให้มีจำนวนผู้คนเข้าออกชุมชนน้อยลงมาก การค้าขายภายในชุมชนจึงซบเซาลงไปด้วยเช่นกัน แต่ยังคงมีผู้คนอาศัยอยู่ภายในชุมชนและที่ช่วยกันรักษาริถีชีวิตริมแม่น้ำไว้ แม้ว่าจะเคยเกิดเหตุการณ์ลักลอบขายที่ดินของชุมชน แต่ด้วยความร่วมมือของคนภายในชุมชน ที่การซื้อที่ดินกลับคืนมา และความสามัคคีกันเพื่อรักษาความเป็นชุมชนเก่าริมน้ำเอาไว้ อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่น จึงส่งผลให้ชุมชนบางหลวงยังคงวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำไว้ได้จนถึงปัจจุบัน

ตำบลบางหลวงมีพันธกิจหลัก ตามแผนพัฒนา 3 ปี พ.ศ.2562 - 2564 เน้นในเรื่องของการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเฉพาะผู้สูงอายุ บำรุงศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นถึงแม้จะมีหน่วยงานต่างๆ มาแก้ปัญหาเหล่านี้แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาผู้สูงอายุได้ตรงประเด็นและขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นปัญหาใหญ่จึงได้มีการทำประชาคมประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางหลวง เกี่ยวกับปัญหาความต้องการของคนในชุมชน เมื่อปี 2562 คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง มีการเสนอให้มีเวทีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุโดยจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองเพื่อลดปัญหาต่างๆที่เคยเกิดขึ้น โดยใช้หลักทางพระพุทธศาสนาซึ่งได้มีคำสอนไว้ว่า “คนเราจะเข้าใจตนเอง ต้องรู้จักตนเองก่อน แล้วจึงสามารถเข้าใจคนอื่นได้” ดังนั้นถ้าบุคคลเห็นคุณค่าในตนเองแล้วก็จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาตนเองและช่วยเหลือสังคมได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาความต้องการของชุมชนและ ทางชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวงได้ตระหนักถึงปัญหาจุดเริ่มต้นของผู้สูงอายุที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลถึงปัญหาต่างๆที่ตามมา มีผลกระทบต่อตัวผู้สูงอายุเอง ชุมชน และสังคม จึงได้ร่วมกับทางเทศบาลตำบลบางหลวง ทำประชาคมจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้น โรงเรียนผู้สูงอายุเปิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562 มีหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน อันเป็นการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุให้สามารถอยู่อย่างมีคุณค่าไม่ทอดทิ้งมีความสุขใน

ชีวิต และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยทุกภาคส่วน โดยช่วงแรกขอความอนุเคราะห์สถานที่จากเทศบาลตำบลบางหลวง ขอใช้ห้องเอนกประสงค์ที่ขาดการดูแลในศาลาประชาคมเพื่อจัดกิจกรรม มีจิตอาสาจำนวนไม่กี่คนทำความสะอาดช่วย ดำเนินการ โดยที่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการในขณะนั้น แต่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ โดยการบริจาคของนายกเทศมนตรี คณะสมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการเทศบาล คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และภาคีต่างๆ โดยผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในเวลาว่างช่วงเย็นเป็นต้นไป จัดกิจกรรมทุกวันตั้งแต่เวลา 17.00 -21.00 น. เป็นระยะเวลาเกือบ 4 เดือนเพื่อรับสมัครผู้ที่สนใจสมัครเป็นนักเรียนประมาณ 154 คน แต่มาเรียนสม่ำเสมอ 35-50 คน โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับครูจิตอาสา พร้อมใช้คู่มือของกระทรวงพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และหารูปแบบกิจกรรมต่างๆมาปรับใช้เพื่อให้เข้าบริบทพื้นที่นั้นๆ โรงเรียนผู้สูงอายุได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการแบบองค์รวมโดยการเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละวัน โดยใช้ SUKHON MODEL เป็นวิธีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน/ผู้สูงอายุเป็นสำคัญ และให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความรู้ การได้เคลื่อนไหวร่างกาย การเรียนรู้กระบวนการต่างๆและการนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการดำเนินจัดกิจกรรม 6 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 S Sharing การมีส่วนร่วม

แนวคิดที่ 2 U Uniform การทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน/เครื่องแบบ

แนวคิดที่ 3 K King's Philosophy ศาสตร์พระราชา (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี)

แนวคิดที่ 4 H Health สุขภาพดีถ้วนหน้า (อาหาร อากาศ การออกกำลังกาย)

แนวคิดที่ 5 O Organize การจัดระบบ (จัดระบบตน จัดระบบคน จัดระบบงาน)

แนวคิดที่ 6 N Network การสร้างเครือข่ายกลุ่มของบุคคลและสังคม เสมือนใยแมงมุม

เพื่อให้ โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกลไกที่สำคัญที่มีบทบาทสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ และโรงเรียนผู้สูงอายุจึงทำหน้าที่เหมือนสวนสาธารณะทางอารมณ์ ที่จะเอาความเหงา ความเศร้า ความทุกข์ มาปลดปล่อยและมารับรอยยิ้มจากเพื่อนเช่นเดียวกันและบางครั้งผู้สูงอายุต้องการกำลังใจ ต้องการความอบอุ่นต้องการพูดคุย เป็นเสมือนสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้พบปะกัน ถ้ายทอดภูมิปัญญาอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3.2 การพัฒนาและกลไกการดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการถอดบทเรียน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive studies) มีนำเสนอการพัฒนาและกลไกการดำเนินงานและนำเสนอผลลัพธ์การดำเนินงานการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะทำงานด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ดังนี้

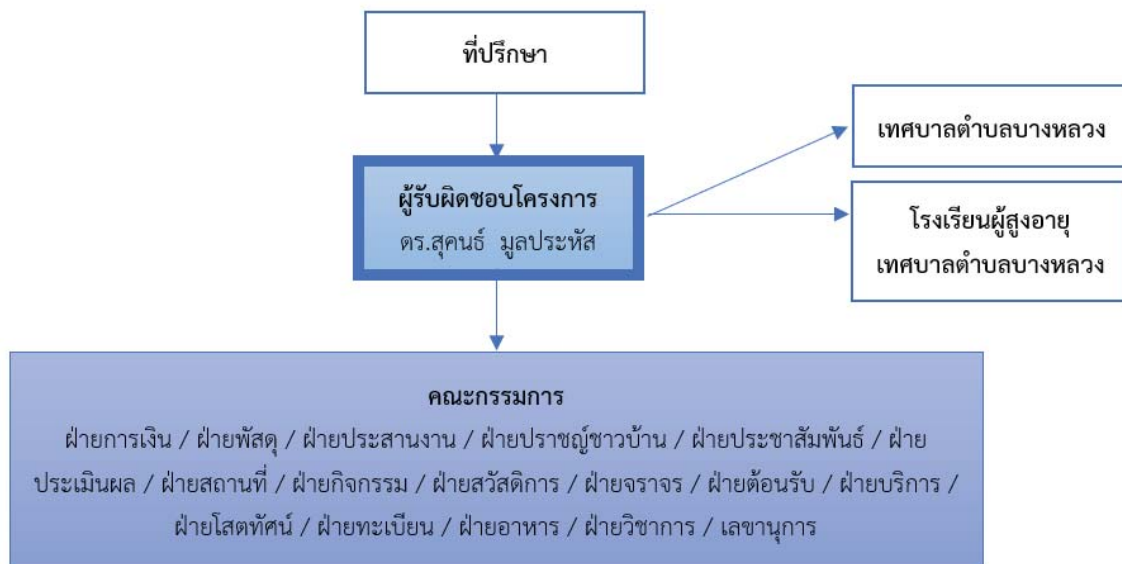
3.2.1 การก่อตัวจุดจัดการ

ก่อนการจัดตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบโครงการใช้วิธีร่างตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ แล้วแจกจ่ายประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มประชาชนที่มีบทบาทและมีความต้องการในการขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นทีมคณะกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวงและผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีการเปิดรับสมัครคณะทำงานตามบทบาทหน้าที่ต่างๆที่กำหนดไว้ จากนั้นเมื่อถึงวันที่จัดประชุมแต่งตั้งคณะทำงานมีการแจกเอกสารและทบทวนความสมัครใจอีก

ครั้งโดยภายหลังที่มีการทบทวนและขอมติที่ประชุมยอมรับฝ่ายต่างๆของคณะทำงาน โดยมีนายกเทศมนตรีตำบลบางหลวง เป็นประธานในการประชุม และลงนามในหนังสือแต่งตั้งคณะทำงาน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำข้อตกลงโดยเปิดโอกาสให้คณะทำงาน ได้ร่วมกันเสนอข้อตกลงต่าง ๆ ที่จะนำมาเป็นข้อกำหนดร่วมกันในการทำงานของคณะทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนดำเนินงานของโครงการ

3.2.2 องค์ประกอบของคณะทำงาน

คณะทำงานในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย เทศบาลตำบลบางเลน เทศบาลตำบลบางหลวง กำนันผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบางหลวง วัดบางหลวง โรงเรียนชมรมผู้สูงอายุ ราษฎรชาวบ้าน ตัวแทนชุมชนและหน่วยงานต่างๆ จำนวน 36 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงสร้างคณะทำงานในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL

3.2.3 กลไกการดำเนินงาน

กลไกการดำเนินงานของคณะทำงาน มี ดร. สุคนธ์ ผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นตัวหลักในการนำกระบวนการ และผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ตลอดโครงการ โดยได้มีการใช้เครื่องมือบันไดผลลัพธ์ เป็นกรอบในการทำงาน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นผู้ตรวจสอบผลลัพธ์ทำกิจกรรมด้วยตนเอง พร้อมทั้งคณะทำงานที่มีการกำหนดบทบาทไว้ เป็นการกำหนดบทบาทในระดับปฏิบัติการเท่านั้น แต่ยังไม่ได้มีคณะทำงานที่เป็นทีมคอยหนุนเสริม ในเรื่องของกรร่วมคิดร่วมพิจารณาและร่วมวางแผน ยังคงเป็นงานที่ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว แต่ด้วยศักยภาพของผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความเป็นนักวิชาการเป็นต้นทุนเดิมที่ดี มีความเข้าใจในการดำเนินโครงการในรูปแบบของที่รายงานผลเชิงวิชาการ ที่มีการตรวจสอบด้วยตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จึงทำให้การ

ดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีแบบแผน มีการแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมได้ทันที โดยตลอดการดำเนินงานของโครงการมีวิธีการติดตามความสำเร็จและแก้ไขปัญหาในระหว่างการทำงานผ่านการประชุมประจำเดือนของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ผลลัพธ์

3.3.1 เกิดคณะทำงานที่สามารถขับเคลื่อนได้ ประกอบด้วย เทศบาลตำบลบางเลน เทศบาลตำบลบางหลวง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบลบางหลวง วัดบางหลวง โรงเรียนชมรมผู้สูงอายุ ราษฎรชาวบ้าน ตัวแทนชุมชนและหน่วยงานต่างๆ จำนวน 36 คน พร้อมทั้ง มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่คณะทำงานไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ที่ปรึกษา , ผู้ดำเนินโครงการ, ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายพัสดุ, ฝ่ายประสานงาน, ฝ่ายประสานงาน, ฝ่ายราษฎรชาวบ้าน, ฝ่ายประชาสัมพันธ์, ฝ่ายประเมินผล, ฝ่ายสถาน, ฝ่ายกิจกรรม, ฝ่ายสวัสดิการ, ฝ่ายจราจร, ฝ่ายต้อนรับ, ฝ่ายบริการ, ฝ่ายโสตทัศน, ฝ่ายทะเบียน, ฝ่ายอาหาร, ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายเลขานุการ

3.3.2 เกิดกลไกการขับเคลื่อนด้วย SUKHON MODEL โดยมีเครือข่ายที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจาก ทุกกลุ่มวัยจำนวน 20 คน มุ่งเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นและวัยเด็ก ในการคัดเลือกเครือข่ายที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุนั้น คณะทำงานมีแนวความคิดการเปรียบเทียบกลุ่มวัยที่เหมือนลูกหลานของผู้สูงวัย หากเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะทำให้เกิดความใกล้ชิด และผู้สูงอายุเกิดการถ่ายทอดสิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่เยาวชน เช่น วัฒนธรรมอันดีงามที่ลูกหลานควรถ่ายทอดสืบต่อหรืออนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ต่อไป พร้อมทั้งเกิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการชุมชน โดยการจัดกิจกรรมล้อมวงคุยให้ คณะทำงานและผู้สูงอายุ ได้ร่วมกันค้นหาผู้สูงอายุที่มีความต้องการสวัสดิการชุมชนพร้อมกับกำหนดแนวทางและดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนให้ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตในระดับที่ต้องการความช่วยเหลือหรือเป็นกลุ่มผู้เปราะบางให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และกำหนดแนวทางในการช่วยเหลือ และนำเสนอปัญหาของผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน และนำมาสรุปเป็นภาพรวม นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้นำเอาหลักสูตร SUKHON MODEL มาใช้จัดกิจกรรม การปรับปรุง รวบรวมและสรุปเป็น คู่มือฉบับสมบูรณ์ เกิดเป็นคู่มือ SUKHON MODEL ตามแนวคิด 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดที่ 1 : S (Sharing) การมีส่วนร่วม 2) แนวคิดที่ 2 : U (Uniform) การทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 3) แนวคิดที่ 3 : K (King)'s Philosophy) ศาสตร์พระราชา 4) แนวคิดที่ 4 : H (Health) สุขภาพดีถ้วนหน้า ได้แก่ อาหาร อากาศ การออกกำลังกาย 5) แนวคิดที่ 5 : O (Organize) การจัดระบบ และ 6) แนวคิดที่ 6 : N (Network) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มบุคคลและสังคม

3.3.3 เกิดการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การดำเนินโครงการมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำทุก ๆ เดือน โดยมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งหมด 10 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 เป็นประจำทุกเดือนจนถึงครั้งที่ 10 เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 และทุกครั้งที่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จะจัดขึ้น ณ ห้องประชุม โรงเรียนผู้สูงอายุ ศาลาประชาคมเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทำให้มีผู้สูงอายุร้อยละ 80 เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ และผู้สูงอายุร้อยละ 80 เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น

3.3.4 ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองและสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ในการดำเนินการ มีการจัดกิจกรรมเชิญราษฎรชุมชนเล่าเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่าภูมิปัญญาสั้นๆ ไม่เกิน 4 นาที มีการแบ่งกลุ่มตามชุมชนที่อยู่อาศัยเป็น 5 ชุมชน คัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์มาชุมชนละ 2 เรื่อง รวม 10 เรื่อง เมื่อแลกเปลี่ยนและฝึกฝนแล้ว จึงมีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชน ชุมชนละ 2 คน มาเป็นตัวแทนการถ่ายทอด โดยมีข้อตกลงในกลุ่ม คือ ภูมิปัญญาที่

เล่า ไม่มีผิดไม่มีถูก แต่เป็นความรู้ความสามารถ เป็นประสบการณ์ที่ผ่านการเรียนรู้ และสืบทอดกันมา ทั้งทางตรงและทางอ้อม ภายหลังจากการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 50 สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาได้ เกิดการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเป็นรูปธรรม ถ่ายทอดวิชาอังกฤษ ลุง ตีเหล็ก ร้องเพลง และภูมิปัญญานำมาใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันได้จริง เช่น การแก้เจ็บคอ ด้วยกล้วยดิบ ยาสมุนไพรสมุนไพรสมุนไพรเคมีใช้ฉีดพ่นให้พืช เป็นต้น

บันไดผลลัพธ์โครงการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL

ภาพที่ 2 บันไดผลลัพธ์ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL

4. บทสรุป

การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม สรุปประเด็นความสำเร็จ ได้แก่ ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองและสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตลอดโครงการ สรุปได้ว่า

4.1 การพัฒนาและกลไกการดำเนินงานการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า การคัดเลือกคณะทำงานเป็นการค้นหาตามความสมัครใจ โดยมีการกำหนดตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน มีนักวิชาการที่มีความชำนาญเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมีกลไกรองที่คอยสนับสนุน ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นและวัยเด็ก นอกจากนี้ในการดำเนินงานจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดและมีการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ

4.2 ความสำเร็จและผลลัพธ์การดำเนินงานการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม สรุปได้ว่า การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เกิดจากการขับเคลื่อนงานตามบันไดผลลัพธ์ พบว่า เกิดคณะทำงานในการขับเคลื่อนที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 36 คน มีข้อตกลงและประชุม

ร่วมกันเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 10 ครั้ง และมีเครือข่ายจากทุกกลุ่มวัย จำนวน 20 คน โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนด้วยวิธี SUKHON MODEL นอกจากนี้การดำเนินงานของโครงการทำให้ผู้สูงอายุ ร้อยละ 80 เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น และผู้สูงอายุ ร้อยละ 50 สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาได้

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ หน่วยจัดการจังหวัดระดับที่มีจุดเน้นสำคัญ (Node flagship) นครปฐม ที่ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงาน และชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความร่วมมือและมีส่วนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี รวมถึงขอบคุณสำนักสร้างสรรค์โอกาส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพที่สนับสนุนงบประมาณให้กับชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

6. ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

ได้เรียนรู้รูปแบบการสร้างเครือข่ายที่สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน และเรียนรู้รูปแบบกลไกของการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุด้วย SUKHON MODEL พร้อมทั้งบทเรียนในครั้งนี้สามารถเป็นต้นแบบเพื่อไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติที่ศึกษา กับชุมชนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ฐิติมา คุ่มสืบสาย. (2550). พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของผู้สูงอายุในตำบลห้วยพูล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- [2] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557) รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: เท็กซัสแอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- [3] สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/23.htm>
- [4] ข้อมูลของเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565, จาก <https://www.bangluang.go.th/>